Asiantuntijalausunto: HE 146/2020

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostolle

Loimu ry:n lausunto valtion talousarviosta vuodelle 2021

Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto maatalousjaostolle valtion talousarviosta vuodelle 2021. Loimu ry edustaa laajalti biotalous- ja luonnonvara-alojen akateemisia ammattilaisia.

Luonnonvara-alat ja biotalous muodostavat merkittävän tulevaisuuden mahdollisuuden maallemme. Esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunnassa ja asetetun hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa biotaloudella ja etenkin kestävällä metsien käytöllä on ratkaiseva rooli. Päivitettävänä olevan kansallisen biotalousstrategian tavoitteena on nostaa biotaloutemme tuotos 100 miljardiin euroon vuoteen 2025 mennessä ja luoda 100 000 uutta työpaikkaa. Jo ennen biotalousstrategian valmistumista biotalouden tuotos (liikevaihto) nousi 10 vuodessa yli 10 miljardia euroa, joten potentiaalia alalla on.

Lausumme valtion vuoden 2021 talousarviosta seuraavaa:

Luonnonvarakeskus (momentti 30.01.05)

Luonnonvarakeskuksen (Luke) määräraha on myönteisesti noussut reilulla parilla miljoonalla eurolla 78,978 miljoonaan euroon. Suunta on oikea, koska Luke tekee ajassamme erittäin tärkeää tutkimusta päätöksenteon pohjaksi. Muistutamme kuitenkin, että vuonna 2014 ennen Metsäntutkimuslaitoksen, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen sekä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen yhdistämistä Luonnonvarakeskukseksi, kolmen tutkimuslaitoksen talousarviomäärärahat olivat yhteensä 94,9 M€.

Luken tutkijat joutuvat nykyisin käyttämään merkittävän osan työajastaan tutkimuksen tekemisen sijaan ulkopuolisen rahoituksen hakemiseen tutkimushankkeisiinsa, ja koska ulkopuolista rahaa ei saa perustutkimukseen, on kehitys johtanut kaiken tutkimustoiminnan pohjana olevan perustutkimuksen vähenemiseen. Esimerkiksi metsäntutkimuksen pitkäaikaiset ja kansainvälisesti ainutlaatuiset kenttäkokeet ja aikasarjat ovat tämän kehityksen takia osin vaarantuneet.

Loimu ry on myös huolissaan ilmastonmuutoksen vaikutusten torjunnan kannalta oleellisten tutkimusalojen, kuten metsänjalostuksen, turvemaiden tutkimuksen sekä metsätuho- ja muun metsäeläintieteen tutkimuksen ja tutkijakunnan jatkuvuudesta Lukessa.

Loimu ry kiittää siitä, että Luonnonvarakeskuksen määrärahoja on hieman nostettu vuodelle 2020. Esitämme kuitenkin, että myönteinen kehitys määrärahoissa jatkuu tulevina vuosina, jotta Luken rooli viranomais- ja asiantuntijapalvelujen tuottajana päätöksenteon tueksi sekä bio- ja kiertotalouden uusien ratkaisujen kehittäjänä vahvistuu edelleen.

Valtionapu 4H-toimintaan (momentti 30.10.55):

4H-järjestö tekee tärkeää ehkäisevää nuorisotyötä tukemalla 6−28-vuotiaiden lasten ja nuorten kasvua vastuullisiksi ja yritteliäiksi kansalaiseksi. 4H:n työllä on myös merkitystä luonnonvara-alojen ja biotalouden tulevaisuuden työvoiman kannalta.

4H työllistää vuosittain noin 7 000 nuorta ja lisäksi mukana on yli 1 500 nuorta 4H-yrittäjää. 4H tutustuttaa nuoria luonnonvara-alan ammatteihin, yrittäjyyteen ja vastuulliseen luonnonvarojen käyttöön. Ilmastonmuutoksen hidastamiseen 4H-järjestö on kehittänyt Taimiteko-toimintamallin, jossa tavoitteena on istuttaa 10 000 hehtaaria uutta metsää vuoteen 2030 mennessä.

4H-toiminnan merkityksellisyydestä etenkin maaseudun nuorten keskuudessa huolimatta hallitus esittänyt 4H-toimintaan ensi vuonna 6 %:n leikkausta, mikä tarkoittaa 250 000 euroa vähemmän kuin 2020, jolloin eduskunta lisäsi määrärahoja lisätalousarviossa. Nyt hallituksen esityksessä 4H-järjestölle esitetty määräraha on 3,805 000 miljoonaa euroa.

Loimu ry esittää, että valtion vuoden 2021 budjetissa 4H-toiminnan määrärahat pidetään vuoden 2020 tasolla eli 4,355 miljoonassa erossa.

Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (momentti 30.40.44)

Momentin pääosa menee kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (Kemera) mukaisiin tukiin, jonka avulla kasvatetaan hallitusohjelmassa mainittua hiilinielua. Määrärahaa esitetään kolme miljoonaa euroa pienemmäksi TAE 2021:ssa kuin kuluvana vuonna (56,23 milj. €).

Loimu ry esittää, että mikäli kuluvan vuoden Kemera-määrärahoja jää käyttämättä, käyttämättä jäävä osuus siirrettäisiin käytettäväksi ensi vuonna lisätalousarvion kautta.

Suomen metsäkeskus (momentti 30.40.46)

Metsävaratiedon kehittäminen ja toimintojen digitalisointi vaatii Suomen metsäkeskukselta jatkuvia investointeja. Esimerkiksi seuraavan kahden vuoden aikana metsäkeskuksen on tarkoitus ottaa käyttöön kahdeksan uutta tietojärjestelmää. Vuosittain valmistuvan ajantasaisen metsätiedon määrän on tarkoitus lähes kaksinkertaistua jo ensi vuonna. Ensi vuonna on tarkoitus myös ottaa käyttöön uusi metsitystukijärjestelmä, jolla lisätään metsäpinta-alaa ja joutomaiden hiilensidontaa.

Suomen Metsäkeskuksen rahoitukseen valtion budjetista esitetään ensi vuonna 42,171 miljoonaa euroa, joka vastaa vuoden 2017 vahvistetun tilinpäätöksen tasoa. Silti esitetty valtionapu on 8 miljoonaa euroa pienempi kuin esimerkiksi vuonna 2012. Metsäkeskuksen henkilötyövuosien myös oletetaan supistuvan vuodesta 2020.

Kuitenkin pelkästään uusi metsävaratietojen inventointimenetelmä edellyttää metsäkeskukselta 24 henkilötyövuoden lisäresurssia sekä kasvavia ostopalveluja. Inventointikierron lyhentyminen kuuteen

vuoteen kasvattaa henkilöstöresursseja vievän koealamittausten tarvetta. Kasvavien aineistojen käsittely vaatii myös aiempaa enemmän asiantuntijatyötä. Lisäksi Metso-rahoituksen kasvaminen kahdella miljoonalla eurolla (momentti 30.40.45) vaatii viiden henkilötyövuoden panoksen. Metsäkeskuksen lisäresurssien tarve vuonna 2020 on yhteensä 29 henkilötyövuoden suuruinen, mikä vastaa noin kahta miljoonaa euroa määrärahoissa. Lisäksi tarvitaan ostopanoksia noin miljoonalla eurolla. Valtionavussa ei ole myöskään otettu huomioon mahdollisten ja vielä neuvottelematta olevien palkankorotuksien vaikutusta kustannuksiin vuonna 2020.

Suomen metsäkeskuksen lisääntyvien tehtävien ja esitetyllä määrärahalla saatavien henkilötyövuosien välillä on selvä epäsuhta. Loimu ry esittää pysyvää 2 miljoonan euron kehyslisäystä TAE 2021:ssä esitettyyn määrärahaan.

Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (momentti 30.64.50):

Valtion retkeilyalueiden ja Metsähallituksen monikäyttömetsien retkikohteiden ylläpito ja kehittäminen rahoitetaan maa- ja metsätalousministeriön momentilta 30.64.50. Näiden kohteiden korjausvelka on ollut merkittävä ja sen vähentämistä tulee edelleen jatkaa pitkäjänteisesti.

Sama koskee tietenkin ympäristöministeriön määrärahaa momentille 35.10.52, jolla rahoitetaan valtion arvokkaan rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden korjauksia.

Esitämme Metsähallituksen momentille 30.64.50 edelleen selkeää tason nostoa tuleviin kehyksiin rakenteiden ja rakennusten korjausvelan hoitamiseksi.

Helsingissä 22.10.2020

Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry

Merk.

Mikko Salo
Toiminnanjohtaja

Jukka Sippola
Neuvottelupäällikkö